

privind drepturile persoanei private de libertate în cadrul procesului penal

Dacă împotriva dumneavoastră s-a dispus măsura reținerii, a arestului la domiciliu sau a arestării preventive, aveți următoarele drepturi:

A. Dreptul de a nu da nicio declarație pe parcursul procesului penal

Refuzul de a da declarații nu va fi interpretat ca o declarație de vinovăție și nu va atrage alte consecințe defavorabile asupra dumneavoastră.

Dacă veți da declarații, acestea vor putea fi folosite ca mijloc de probă împotriva dumneavoastră.

B. Dreptul de a fi informat cu privire la fapta pentru care sunteți arestat/reținut și la încadrarea juridică a acesteia

C. Dreptul de a consulta dosarul, în condițiile legii

Puteți consulta dosarul dumneavoastră în condițiile prevăzute de lege, personal sau prin avocat. Aceasta înseamnă că puteți studia actele dosarului, puteți nota date sau informații din dosar și puteți obține fotocopii (copii xerox) pe cheltuiuala dumneavoastră.

Data și durata consultării, în cursul urmăririi penale, vor fi stabilite de către procuror.

În cursul urmăririi penale, procurorul poate restricționa motivat consultarea dosarului, pentru motive temeinice. Dacă aveți calitatea de inculpat, această restricționare nu poate dura mai mult de 10 zile.

În toate cazurile, avocatului care vă asistă sau vă reprezintă nu îi poate fi restricționat dreptul de a consulta declarațiile dumneavoastră.

D. Dreptul de a avea un avocat ales

Aveți dreptul de a fi asistat și reprezentat de un avocat ales și plătit de dumneavoastră.

În toate cazurile în care prezența avocatului este obligatorie, dacă nu doriți să vă desemnați un avocat ales, vi se va desemna un avocat din oficiu.

Dacă vi se acordă asistență juridică din oficiu, aceasta este gratuită.

E. Dreptul de a propune administrarea de probe în condițiile prevăzute de lege, de a ridica excepții și de a pune concluzii

Puteți propune administrarea de probe (de exemplu, audierea unor persoane, efectuarea unor expertize, prezentarea unor înscrisuri sau mijloace materiale de probă), puteți ridica excepții (de exemplu, excepții de necompetență, excepții cu privire la legalitatea sesizării instanței, legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală — în procedura camerei preliminare, excepții de neconstituționalitate) și puteți pune concluzii prin exprimarea punctului dumneavoastră de vedere cu privire la toate aspectele cauzei.

F. Dreptul de a formula orice alte cereri pe parcursul procesului penal, ce țin de soluționarea laturii penale și civile a cauzei

Puteți formula orice alte cereri care contribuie la soluționarea cauzei dumneavoastră (spre exemplu, cereri de recuzare, cereri de acordare a înlesnirilor necesare pregătirii apărării efective, cereri de schimbare a încadrării juridice).

G. Dreptul de a beneficia în mod gratuit de un interpret

Dacă nu vorbiți sau nu înțelegeți limba vorbită de autorități, aveți dreptul de a beneficia în mod gratuit de un interpret, care vă va ajuta să comunicați cu autoritățile, să luați cunoștință de piesele dosarului, să vorbiți și să puneți concluzii în instanță.

Dacă nu vorbiți sau nu înțelegeți limba vorbită de autorități, aveți dreptul de a vă fi comunicată o traducere scrisă a rechizitoriului, precum și a minutei și a hotărârii instanței.

În cazurile în care asistența juridică este obligatorie, interpretul vă poate ajuta în mod gratuit să comunicați cu avocatul dumneavoastră.

Aveți dreptul de a vi se comunica în limba pe care o înțelegeți motivele pentru care ați fost reținut/arestat la domiciliu/arestat preventiv.

H. Dreptul de a apela la un mediator

În cazurile permise de lege, aveți dreptul de a folosi procedura medierii pentru stingerea conflictului.

Nu puteți fi constrâns să folosiți medierea dacă nu doriți acest lucru.

I. Dreptul de a fi informat cu privire la drepturile dumneavoastră

Aveți dreptul ca organele judiciare (polițist, procuror, judecător) să vă comunice care sunt drepturile dumneavoastră pe parcursul urmăririi penale și al judecării.

J. Dreptul de a informa o altă persoană cu privire la arestare sau reținere/informarea consulatului sau ambasadei țării dumneavoastră

Imediat după luarea măsurii reținerii sau a arestului la domiciliu aveți dreptul de a anunța personal sau de a solicita organului judiciar care a dispus măsura să anunțe un membru al familiei dumneavoastră sau o altă persoană aleasă de dumneavoastră despre măsura care a fost luată și despre locul unde vă aflați.

Dacă asupra dumneavoastră a fost luată măsura arestului preventiv:

— judecătorul va informa de îndată un membru al familiei dumneavoastră ori o altă persoană desemnată de dumneavoastră;

— imediat după ce veți fi dus într-un loc de deținere, aveți dreptul de a anunța personal sau de a cere administrației locului de deținere să anunțe un membru al familiei sau o altă persoană aleasă de dumneavoastră despre locul unde vă aflați.

Atât în cazul reținerii, cât și al arestării preventive, dacă veți fi mutat într-un alt loc de deținere, aveți de asemenea dreptul de a anunța personal sau de a cere administrației locului de deținere să înștiințeze un membru al familiei sau o altă persoană aleasă de dumneavoastră asupra locului în care ați fost transferat.

În cazul reținerii și al arestării preventive, dreptul de a anunța personal aceste persoane vă poate fi refuzat doar pentru motive temeinice, care se consemnează în procesul-verbal.

Dacă nu sunteți cetățean român, aveți dreptul de a anunța sau de a cere polițistului sau procurorului (dacă sunteți reținut) sau judecătorului ori instanței de judecată (dacă sunteți arestat preventiv sau arestat la domiciliu) anunțarea misiunii diplomatice ori oficiului consular al statului al cărui cetățean sunteți.

Dacă nu doriți să anunțați autoritățile din țara dumneavoastră, puteți anunța sau cere anunțarea unei organizații internaționale umanitare.

De asemenea, dacă sunteți refugiat sau, din orice alt motiv, vă aflați sub protecția unei organizații internaționale puteți anunța sau solicita anunțarea reprezentanței acesteia.

K. Dreptul la asistență medicală de urgență

Dacă sunteți arestat sau reținut, aveți dreptul la asistență medicală în caz de urgență. Vă rugăm să spuneți organului judiciar dacă aveți nevoie de astfel de asistență.

L. Perioada de privire de libertate

Puteți fi reținut de către polițist sau procuror pentru cel mult 24 de ore. În durata reținerii nu se includ timpul strict necesar conducerii la sediul organului judiciar și nici termenul de 8 ore în cazul în care ați fost adus cu mandat de aducere.

Măsura arestului la domiciliu și măsura arestării preventive pot fi luate împotriva dumneavoastră, atât în timpul urmăririi penale, cât și în procedura camerei preliminare și în timpul judecății, pentru o perioadă de 30 de zile.

În cursul urmăririi penale această perioadă poate fi prelungită de către judecătorul de drepturi și libertăți, fiecare prelungire neputând să depășească 30 de zile. Durata maximă a măsurii arestului la domiciliu sau arestării preventive, în cursul urmăririi penale, este de 180 de zile.

În cursul procedurii de cameră preliminară și al judecății judecătorul poate menține măsura după expirarea celor 30 de zile.

În cursul judecății în primă instanță, durata totală a arestului la domiciliu sau a arestului preventiv nu poate fi mai mare de jumătatea maximului pedepsei prevăzute în lege pentru infracțiunea pentru care sunteți judecat. În toate cazurile, durata arestului la domiciliu sau a arestării preventive în primă instanță nu poate depăși 5 ani.

M. Dreptul de a contesta măsura dispusă

— Dacă sunteți reținut:

Dacă ați fost reținut de poliție, aveți dreptul de a contesta măsura la procurorul care supraveghează urmărirea penală, înainte de expirarea duratei acesteia. Procurorul se va pronunța de îndată.

Dacă ați fost reținut de către procuror, puteți contesta măsura la prim-procurorul parchetului sau, după caz, la procurorul ierarhic superior. Acesta se va pronunța de îndată.

— Dacă sunteți arestat preventiv sau la domiciliu, în cursul urmăririi penale sau în cursul procedurii de cameră preliminară, puteți formula o contestație în termen de 48 de ore de la pronunțare, dacă ați fost prezent la pronunțare, sau de când

măsura v-a fost comunicată, dacă nu ați fost prezent la pronunțare.

Contestația o veți depune la judecătorul de drepturi și libertăți sau la judecătorul de cameră preliminară care a luat măsura arestării preventive sau la domiciliu a dumneavoastră.

Dacă sunteți arestat preventiv sau la domiciliu în cursul judecății:

Puteți formula o contestație în termen de 48 de ore de la pronunțare (dacă ați fost prezent la pronunțare) sau de când măsura v-a fost comunicată, dacă nu ați fost prezent la pronunțare.

Contestația o veți depune la instanța care a dispus măsura.

N. Dreptul de a cere revocarea sau înlocuirea măsurii arestului la domiciliu sau a arestării preventive

Aveți dreptul de a cere revocarea măsurii privative de libertate, în cazul în care considerați că au încetat temeiurile care au determinat-o sau au apărut împrejurări noi din care rezultă nelegalitatea măsurii, precum și dreptul de a cere înlocuirea măsurii privative de libertate cu o altă măsură preventivă mai ușoară.

O. Dreptul de a contesta durata procesului penal

Dacă activitatea de urmărire penală sau de judecată nu se îndeplinește într-o durată rezonabilă, aveți dreptul de a introduce o contestație prin care solicitați accelerarea procedurii.

Contestația poate fi introdusă după cel puțin un an de la începerea urmăririi penale (pentru cauzele aflate în cursul urmăririi penale), după cel puțin un an de la trimiterea în judecată (pentru cauzele aflate în cursul judecății în primă instanță) și după cel puțin 6 luni de la sesizarea instanței cu o cale de atac (pentru cauzele aflate în căile de atac ordinare sau extraordinare).